

خواهد شد؟ یا مسوولان میراث فرهنگی، از این مکان بازدید کرده و تمهیداتی برای آن سنجیده‌اند.

هنوز مطالعات کاملی بر روی این منبر سنگی انجام نشده

در رابطه با این اثر تاریخی بیش از ۱۰۰۰ ساله که همچون دژ تسخیرناپذیر حوادث تاریخی را از سر گذرانده، اعتقاد یکی از کارشناسان آثار و بناهای تاریخی می‌گوید: «با قاطعیت نمی‌توان گفت که بارندگی امکان دارد به این منبر صدمه بزند. باید کارشناس سنگ بیاید و آزمایش کند و کمی از آن را به آزمایشگاه ببرد و ببیند جنسش چیست؟ و رگه‌های آن را بررسی کند و اگر مشخص شد که فرسایش به دلیل عوامل جوی از جمله بارندگی باد و گاهی آلودگی هوا حتا، اگر روی آن اثر می‌گذارد آن را جابجا کنند. اما قبل از آن کارهای مختلفی برای بارندگی می‌توانست انجام داد یک سرپوش ارزان قیمتی حتا با داربست روی آن گذاشت و یک سایه‌بان روی آن نصب کرد اما بحث قلعه سنگ و مناره یک بحث دامنه داری هست و چندین بار در جلسات گفته‌ام که بحث‌ها از یک منبر سنگی فراتر است. اما با ورود به آنجا، اولین چیزی که به نظر می‌رسد این است که انگار یک محوطه رها شده است و هر کس بنا به مصلحت خودش هر کاری می‌تواند کند اصلا می‌تواند با چکش بیفتد به جان منبر سنگی یا با پیکور آن را تکه تکه کند چه کسی می‌خواهد جلوی آن را بگیرد اصلا کنترل شده نیست. در هر صورت پیشنهاد من این بود که یک حصار فلزی اطراف این مجموعه که یک مجموعه تاریخی هست موقت کشیده شود اما در این جلسات چند نفر اصرار داشتند که به جای حصار فلزی موقت، حصار خشتی ساسانی آن را محصور کند. چون به دنبال بحث تبلیغاتی آن بودند البته یک کارهایی هم شد و خشت هایی هم زدند اما به هر حال اول باید احساس کنی که این مجموعه قابل کنترل است حتا رفت و آمد به آن باید کنترل شود هر کسی و هر ساعتی از شبانه روز می‌تواند به راحتی به آن دسترسی داشته باشد. نکته این است که کل منطقه بارزش است چه آن قسمتی که به چشم می‌آید و چه قسمتی که زیر زمین است. روی این منطقه باید یک کار مطالعاتی صورت بگیرد از جمله روی منبر سنگی که اگر وضعیتش مناسب نیست چه کار باید کرد؟ شاید وضع به صورتی باشد که باید جابجا شود و در موزه‌ای در سیرجان نگهداری آن صورت بگیرد.

مجموعه‌ی هزار ساله نیاز به پژوهشکده اختصاصی دارد

کارشناس میراث فرهنگی درباره‌ی نظرات برخی مسوولان در رابطه با منبر سنگی نیز گفت: «از طرفی برخی مسوولان فکر می‌کنند که این مجموعه چون ۱۰۰۰ سال دوام آورده، باز هم دوام می‌آورد. اما گاهی ممکن است بر اثر یک اتفاق، آسیبی جبران‌ناپذیر به آن وارد شود. تصور می‌شد که با توجه به این که پروژه‌ای برای این قسمت قلعه سنگ، کلنگ خورده، اتفاقات خوبی خواهد افتاد و امیدوار بودیم از این حالت در بیاید و تحت کنترل کارشناسان آثار تاریخی و باستان‌شناسان مونیور شود، اما خبری نشد. چه خوب بود که

یک پژوهشگاهی برای آن در نظر می‌گرفتند. چون ممکن است ۱۰ تا ۱۵ سال نیاز به تحقیق و پژوهش داشته باشد. اما چون زیاد روی آن مطالعاتی انجام نشده، اکنون هر چه بگوییم حدسیات است.

آیا نمونه این منبر سنگی هم جایی در ایران هست؟

بله نمونه این مناره را داریم که آن هم در موزه ملی ایران نگهداری می‌شود که از بعضی مساجد بوده که از ترس آسیب رسیدن به آن، جابجا کردند و در موزه گذاشتند اما در رابطه با اصول حفاظت از بناهای تاریخی، چنانچه یک بخشی از اثر تاریخی بتواند سر جای خودش حفظ شود اولویت دارد به اینکه به جای دیگری منتقل شود. چون زمانی به موزه منتقل می‌شود که هیچ راهی برای حفاظت از آن وجود نداشته باشد.

به نظر شما امکان ورود میراث استان یا پایتخت برای حفظ این بنا وجود دارد یا اینکه فقط باید فقط توسط نیروهای بومی سیرجانی، برای حفظ آن تلاش کنند؟

اولا که حفاظت از بناهای تاریخی جزو وظایف سازمان میراث فرهنگی هست و این یک موضوع محلی نیست اما با توجه به این که ما کشوری داریم که خیلی گسترده هست و تقریبا بناها و آثار با ارزش زیادی داریم که همه تحت خطرند و بودجه‌ها خیلی کم است و نیروها محدودند؛ به هر حال سازمان میراث فرهنگی از نیروهای محلی استفاده می‌کند. و در واقع چشم و گوش میراث شهرستان، همان نماینده میراث است. اما اگر در شهرستان حساسیتی ایجاد شود ممکن است در مراحل بالاتر هم حساسیتی به وجود بیاید. من خودم هم نگران قلعه سنگ بودم اما به این دلیل که برخی از دوستانم مسوول پروژه شدند و ناظر پروژه بودند دیگر نگرانی من مرتفع شد چون آن‌ها صلاحیت علمی دارند و کاری را که قرار است من انجام دهم آن‌ها انجام خواهند داد. زمانی با آقای کشاورز، مدرس در دانشگاه باهنر، که صاحب صلاحیت هستند، مشورت می‌شد. اما حالا نمی‌دانم تحت مشاورت ایشان کاری انجام می‌شود یا مشورت از ایشان مقطعی بوده و تمام شده است.

به هر صورت شاید در این منطقه کار تحقیقاتی و حفاظتی انجام می‌شود، اما این حسی که به ما داده می‌شود، این است که فکر می‌کنیم رها شده. بهتر است میراث فرهنگی این امور را بروز دهد و نشان داده شوند.

باید مطالعات قلعه سنگ، منسجم باشند

مساله دیگر این است که حریم آنجا توسط باغ‌ها اشغال شده. دوم این که تحت کنترل نیست و کار مطالعاتی منسجمی روی آن انجام نمی‌شود. گاهی یک پروژه‌هایی روی آن تعریف می‌شود و زود تمام می‌شود. اینجا نیاز به پژوهشکده اختصاصی دارد و یک مرکز مطالعاتی خاص این مجموعه را می‌طلبد. به نظر من مهمترین اثر تاریخی شمال شرق استان کرمان است و این شایستگی دارد که یک پژوهشکده داشته باشد یک پژوهشگر دایمی که سالیان سال روی آن کار کند و از ورای تحقیقات ایشان، مقداری از گذشته شهر خودمان که مبهم هست، اطلاعاتی کسب کنیم اما متأسفانه چنین احساس مسئولیتی را نمی‌بینیم.